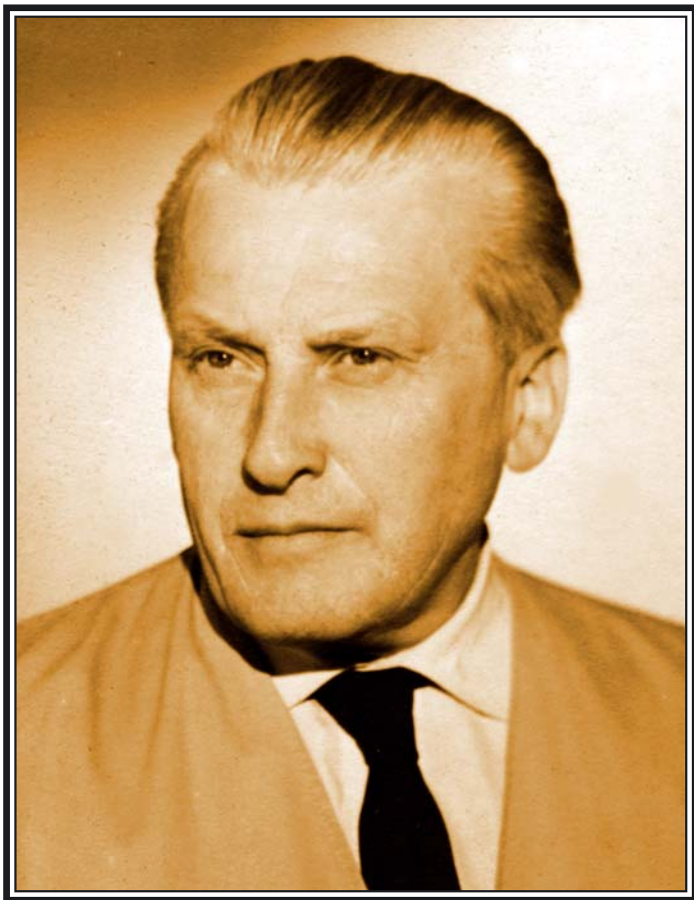
FIALA FERENC

Az utolsó választás 1939

FRONT

Fiala Ferenc 1959-ben,
németországi emigrációban.

Előszó

Fiala Ferenc tanulmánya, amelyet az 1939-es választások 20. évfordulójára már németországi emigrációban vetett papírra, először az Újlaki Miklós szerkesztésében Kanadában kiadott *Hungarista Tájékoztató* című emigráns havi folyóiratban látott napvilágot öt részletben, 1959 októbere és 1960 márciusa között. A cikksorozatot a szerző nem a saját neve alatt, hanem *„Hungaricus“* aláírással közölte. 1986-ban aztán egy kis füzet formájában a saját neve alatt is megjelent a Hungarista Tájékoztató Szolgálat kiadásában Németországban.

A tanulmány nem egyszerű emlékezés és a történésekre évtizedek óta rákent tömérdek hazugság tisztázása, hanem figyelmeztetés is egyben. Figyelmeztetés, hogy a mindenkori álnemzeti pártok — akik jelenleg épp a Horthy-korszak arisztokrata őskövületekből álló, velejéig romlott, álszent politizálását tekintik példaképüknek —, napjainkban éppen olyan kétszínűséggel és leplezett gazembérséggel próbálnak elfojtani minden valódi nemzeti gondolatot, mint ahogy azt Fiala tanulmányában jó 70 évre visszavetítve olvashatjuk.

Fiala Ferenc írása a hiteles szemtanú beszámolója, aki maga is cselekvő részese volt az akkori eseményeknek, s amiért a háború után előbb halálra, majd kegyelemből életfogytiglani fegyházra itélte a minden szempontból jogtalan hatáskörrel rendelkező „népbíróság“. Amit leír, az nem más, mint ami az elmúlt évtizedekben a történelemkönyvekből valami miatt kimaradt: az érem másik oldala. A könyvtárakat megtöltő fércmunkák és nyílvánvaló történelemhamisítások által okozott ködöt ez a kis dolgozat sem fogja eloszlatni, de aki elolvassa, legalább gondolkozzon el kicsit azon. hogy a nyilasokkal kapcsolatos — már számtalanszor kártyavárként összeomlott — vádak vajon megállnak-e a történelem itélőszéke előtt.

Ez a tanulmány nem nyilas propaganda, hanem a történelmi igazság feltárásának érdekében íródott.

Legyen végre világosság!

Dobszay Károly *(2010)*

Azért is...!

1939 esőtől áldott tavaszának Pünkösdjén zajlottak az utolsó törvényes választások a régi Magyarországon. Régen volt, évtizedek köde takarja az akkori eseményeket és az akkori időket, amikor még azt hitte az ország, hogy új fejlődés küszöbén áll s hogy végre mégiscsak megindul a régen várt magyar társadalmi és politikai kibontakozás.

A feszültség ebben az időben kibírhatatlanná lett a régi politikai élet öreg veteránjainak. Ők még őrizték volna a múltat, a nagybirtokot, az egész országot behálózó bankkapitalizmust, a szolgabírák és főispánok csákmátéságát és azt a feudális társadalmi rétegződést, amely átnyúlva a liberalizmuson és a felvilágosodáson, még mindig a „nagybajuszú mokány nagyurak" vidéki kastélyaiban s a nádort buktató és nádort választó zsidó Fortunátus Imre arannyal telt vasládáiban gyökeredzett. De jaj, az élet haladt tovább és omladozóban voltak az ország köré épített falak. A forradalomtól, mint öncéltól mindig bölcsen irtózó magyar tömegek már megtalálták az utat, amely a jobb jövő felé vezetett volna akkor, ha nem lép közbe a világtörténelem és nem tiporja sárba az országot. Ha nem küldi bitóra azokat, akik Bárdossy, Imrédy és Szálasi Ferenc zászlója alatt akarták, hogy szabad és boldog emberek hazája legyen a Duna-Tisza köze, ahol senkinek se jusson két szelet kalács addig, amíg száz és százezreknek még száraz kenyérre se telik.

De hogyan is volt akkor, 1939 boldog emlékű Pünkösdjén, amikor első ízben szavazott titkosan az ország, és bántatlanul tehette voksát az utolsó zsellér is, azon párt neve mellé, amelyet a legjobb lelkiismerete szerint választott? Mint minden történelmi eseménynek, úgy ezeknek a választásoknak is meg voltak a maguk előzményei. Az országot a Budai Várból kormányozták, a kormányrúd mellett pedig ott ültek az öreg őrzők, akik az ország helyett inkább a múltat, a díszmagyaros-kacagányos múlandóságot őrizték és nagyon féltek már ekkor attól az új hangtól, amely merőben ellentétes póluson állva a marxizmussal már nem elégedett meg a híres Apponyi-féle „szociális olajcsöppekkel" s mélyreható változásokat kívánt. A Keresztes-Fischer Ferenc és Bethlen István gróf körül tömörült régi világ nem a baloldaltól félt — az a Peyer-Bethlen paktum megkötése óta zsebükben volt — hanem a jobboldaltól, illetve a Szálasi Ferenc által elindított Hungarista Mozgalomtól. Ezt a mozgalmat — mint ahogyan Keresztes-Fischer Ferenc belügyminiszter a tőle megszokott cinizmussal mondotta: — „bolondok vezették".

Ez a „bolondság" pedig abból állott, hogy ennek a mozgalomnak az embereit nem lehetett igazgatósági tagságokba csalni — szóval nem lehetett őket a régi, jól bevált módszerekkel kiütni a nyeregből. Később a „bolond"

jelzőt a „fanatikus“ szóval váltották fel, jól ismervén ennek a szónak a politikában igen veszedelmes jelentőségét. Pedig sem Szálasi Ferenc, sem a körülötte csoportosultak nem voltak fanatikusok, csak becsületesek voltak, és ez már egymagában elegendő volt ahhoz, hogy bolondoknak nevezzék őket. A miniszterelnökségi sajtólistán kormánylapoktól egészen a szociáldemokrata Népszaváig, minden újság ott szerepelt a dotációs oldalon, kivéve a Hungarista Mozgalom szolgálatában álló Összetartás.

1938-ban — tehát az 1939. évi választások előtti évben — a Hungarista Mozgalomnak mindössze három országgyűlési képviselője volt: Hubay Kálmán, Haám Artúr és a legszélsőségesebb politikai áramlatok között ingadozó, jellemileg erősen korlátolt Rátz Kálmán. Az igazi erősséget azonban Hubay Kálmán jelentette egymagában, akinek ragyogó vezércikkei és elsőrangúan felépített parlamenti beszédei messze kiemelték őt nemcsak két képviselőtársa, hanem az akkori Parlament összessége közül is. Dinamikus, hősi szemléletet valló ember volt, aki Gömbös Gyula mellől elindulva, tudásával és végtelen akaraterejével küzdötte fel magát a magyar politikai életbe. Neve már régen ismert volt a magyar tömegek előtt, hiszen mint az egyik legnagyobb példányszámban megjelenő kormánypárti lapnak főszerkesztője, hagyta ott lapját és jelentkezett Szálasi Ferencnél, majd végigverekedte a híres lovasberényi választást és győztesen került ki abból.

1938 telén és 1939 tavaszán fokozódott a kormány nyomása — a jobboldal felé. 1938 telén először egy, majd rövid idő után hat hónapra betiltották a Hungarista Mozgalom szolgálatában álló és dr. Ráttkay R. Kálmán főszerkesztésében megjelenő Magyarságot, majd a következő év tavaszán végleg betiltatták a Fiala Ferenc által szerkesztett Összetartás c. hetilapot, amely abban az időben annak ellenére is 150.000 példányban jelent meg, hogy nem volt kolportázshoz joga, azaz csak zárt helyiségben volt szabad árusítani. Nem sokkal ezután feloszlatták a Hungarista Mozgalom akkori pártját, lefoglalták és elkobozták vagyonát, lepecsételték a budapesti Andrássy út 60. szám alatt levő székházat, internálták a párt és a mozgalom nevesebbjeit — például Kerekes Bélát — és a mozgalom tagjaival teltek meg a nagykanizsai és kistarcsai internálótáborok. A vak is látta, hogy valami készülődik. Szálasi Ferenc a szegedi Csillagbörtönben töltötte három évi büntetését s ugyanott, ugyanolyan időtartamra elítélve szenvedett Málnási Ödön is. Akiket nem internáltak, azok ellen Töreky Géza, a Magyar Kir. Kúria reakciós beállítottságú elnöke soron kívül, egymás után hozta az 1921. III. tc. szerinti ítéleteket, amely törvényt annak idején a kommunisták ellen hozták s ami annyit jelentett, hogy akit a fenti

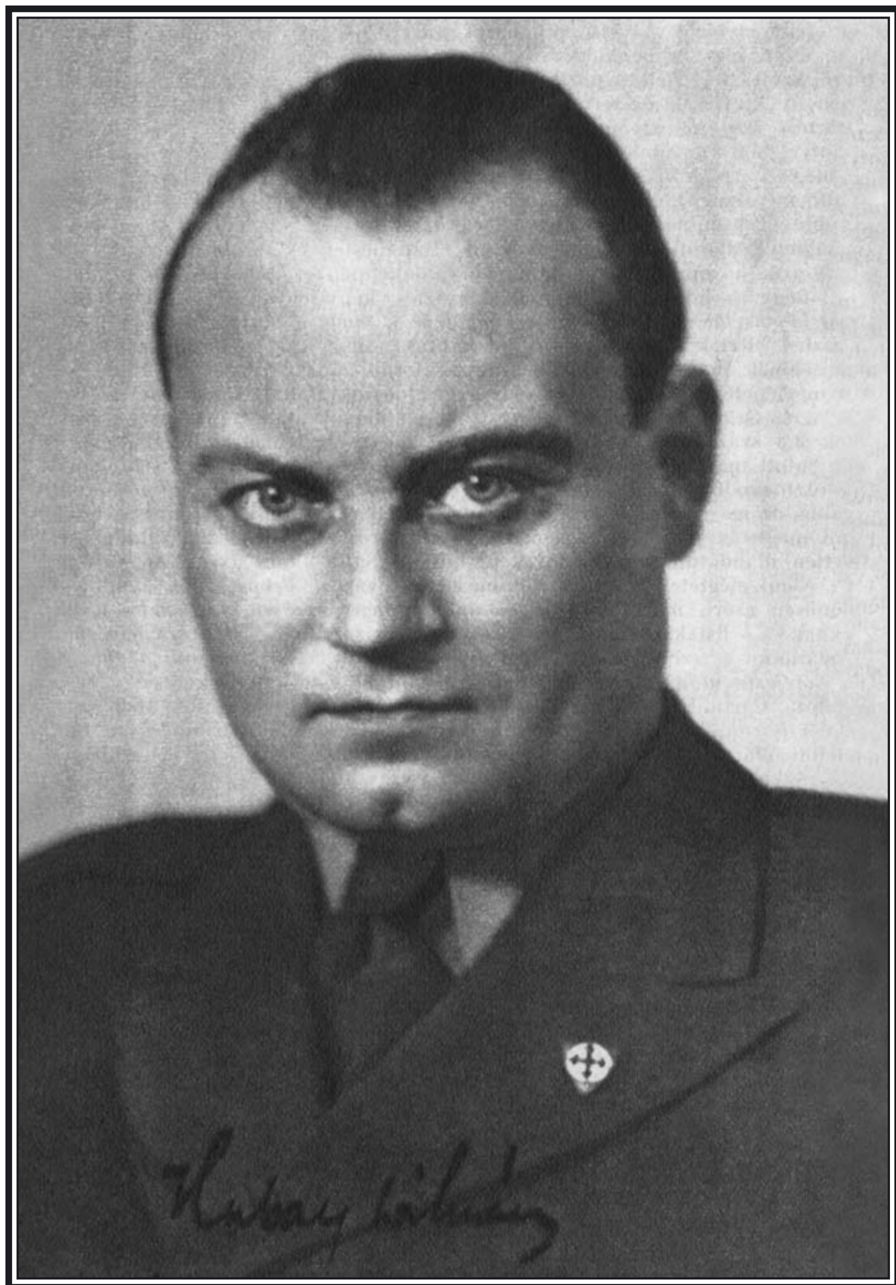
paragrafus alapján elítéltek, az nem lehetett sem képviselő, sem újságíró, az rákerült a magyar reakció által felállított tilalmi listára. Amikor mindez megtörtént, akkor váratlanul kiírták az országgyűlési képviselőválasztásokat. A Hungarista Mozgalom pártja megszűnt, de maga a mozgalom tovább élt és megpróbálta a lehetetlent, hogy felvegye a harcot a Pünkösdre kiírt választásokon.

A pártfeloszlatáson, a lapbetiltáson, a letartóztatásokon túl azonban még ott ágaskodott az újabb veszély: — az elég magasan megállapított és a jelöltséghez szükséges kaució letétele. Ez annyit jelentett, hogy minden egyéni listán indulónak 2.000, a megyei listán indulónak pedig 5.000 békepengőt kellett letétbe helyeznie. A párt vagyonát azonban elkobozták s a több mint 250 kerületben állítandó jelölt elfogadtatásához, az egyéni és lajstromos listákhoz megközelítőleg egymillió pengőre lett volna szükség. A pénz azonban nem volt meg. De nem volt még párt sem. Az utóbbi hiányt Hubay Kálmán oldotta meg, aki a Magyarság Hunyadi János-úti szerkesztőségében összehívta a mozgalom még szabadlábon lévő vezetőit és megalakította a Nyilaskeresztes Pártot. A bejelentéshez két országgyűlési képviselő és további három aktív és passzív szavazati joggal rendelkező egyén kellett. Így alakult meg a Nyilaskeresztes Párt, amelynek öt első tagja: Hubay Kálmán, Haám Artúr, Csia Sándor, Fiala Ferenc és Mokcsai Dezső voltak. Tekintve, hogy a beadvány minden követelménynek megfelelt, a belügyminiszternek jóvá kelleti hagynia a párt megalakulását. Amikor ez megtörtén, jött az igazán nehéz feladat megoldása: kaucióhoz szükséges összegek előteremtése. A Hubay Kálmánból, gróf Széchenyi Lajosból és Fiala Ferencből álló pénzügyi bizottság végigzarándokolta a keresztény beállítottságú bankokat, nem hagyván ki a német érdekeltségű Wiener Bankverein budapesti vállalatát sem. A válasz azonban mindenütt elutasító volt. Hogy az akkori rendszer milyen kémhálózattal vette körül a Hungarista Mozgalmat, azt legjobban bizonyítja, hogy Hetényi Imre főkapitány alig pár órával a német érdekeltségű banknál tett látogatás után, azt azonnal jelentette Teleki Pál miniszterelnöknek. Hogy milyen negatív volt az eredmény, azt persze nem tudhatták, de az a tény, hogy a párt három vezetője belépett egy német érdekeltségű pénzintézet kapuján, elegendő volt hozzá, hogy a választások után Teleki Pál miniszterelnök a tőle megszokott körmönfont parlamenti beszédben azzal vádolta a pártot és mozgalmat, hogy a választások során idegen pénzeket vett segítségül. Az idegen pénzek meséjét azonban sem Teleki, sem mások nem tudták konkretizálni, mert a Nyilaskeresztes Párt az egész választási harcot a

mozgalom tagjaitól kapott fillérekkel küzdette végig. Pénz hiányában mindössze 60 kerületben tudott csak jelöltet állítani, pedig milyen más lett volna az eredmény, ha mind a 250 kerületben indulhatott volna!

Azután megkezdődött a választási harc, s amíg az ellenzéki oldalon álló Független Kisgazda Párt és Szociáldemokrata Párt jelöltjei teljes kormánytámogatást kaptak, addig a Nyilaskeresztes Párt jelöltjei ellen a legkegyetlenebb hidegháború folyt. A II. Magyar Köztársaság később palástos hóhérnak nevezett elnöke ezen a választáson a szeghalmi kerületben indult és Keresztes-Fischer belügyminiszter a kormánypártban utasításként közölte, hogy Tildy Zoltánnak a kormánypárt nem állít ellenjelöltet, (így sikerült csak kibuktatni a Hungarista Mozgalom egyik legmarkánsabb vidéki vezetőjét: a debreceni páncéloscsatában hősi halált halt Koppányi Imre tanárt.) Így került be annak idején a Parlamentbe a később oly véres trófeákat gyűjtő Tildy Zoltán. Amíg a kormánypárt vagy a Független Kisgazda Párt szabadon és bántatlanul végezhette propagandáját, addig a furfangos szolgabírói leleményesség Mikszáth Kálmán tollára való indokokkal utasította vissza a hungarista választási beszédek iránti kérelmeket. A hatvani járás 17 községében a kormánypárt jelöltje nyolcvannégy beszédre kapott engedélyt, ugyanakkor a Nyilaskeresztes Párt jelöltjének mindössze négy gyűlés tartását engedélyezték. Negyvenhét kérelmet a humor birodalmába tartozó indoklással utasítottak vissza. Hol egy tűzveszélyes kazal volt túlságosan közel a gyűlés színhelyéhez, hol a szomszéd házakban fekvő betegek nyugalmát zavarta volna az összejövetel. Így volt ez szerte az országban. Talán csak Budapest volt kivétel, ahol a közhangulat nyomása alatt nem lehetett azt a kertek alatti választási terrort folytatni, amit a vidéken. Így zajlott le a magyar fővárosban a híres tattersaali gyűlés, ahol több mint húszezer ember hallgatta végig, az azóta kivégzett Hubay Kálmán „Szegedről jöttem...“ kezdetű híres beszédét. Szálasi Ferenc akkor a szegedi Csillagbörtön lakója volt. Hasonló tömegek vettek részt a Városi Színházban tartott gyűlésen is, ahol Hubay Kálmán, Kovarcz Emil, Csia Sándor, dr. Vágó Pál, Temesváry László és Fiala Ferenc szóltak az összegyűlt ezrekhez. Azután következett a „Néma Hét“ és május 29-30-án lezajlottak a választások, amelyek olyan sikert hoztak a szélsőjobboldal számára, ami nemcsak a baloldalt, hanem a kormánypártot is megdöbbentette. A kétszázötvenegynéhány mandátumból a Nyilaskeresztes Párt és a többi nyilaskeresztes frakció 51 mandátumot szerzett, a szociáldemokraták és a Kisgazda Párt 7 mandátumával szemben.

Hogy ebben az időben melyik oldalon állott a magyar ipari munkásság,

Hubay Kálmán

azt az úgynevezett budapesti „vörös övezet“ mutatta a legjobban. Csepel, Pesterzsébet, Újpest és a többi munkások lakta városrészekben régi kipróbált szociáldemokrata képviselők buktak meg az ismeretlen nevű nyilaskeresztes jelöltekkel szemben.

Pedig a zászló: Szálasi Ferenc börtönben volt, s az alig pár hónapos Nyilaskeresztes Párt pénzügyi viszonyai távolról sem engedtek meg olyan választási propaganda kifejtését, amilyent a többi pártok végezhettek a választások során. Pár héttel később összeült az új országgyűlés. A képviselőház elnöki emelvényétől balra levő padsorokban Hubay Kálmán vezetésével megjelentek a hungarista zászló alatt győzött követek, szám szerint 51-en. Ezt az 51 embert a magyar nép titkos akarata küldte a Parlamentbe, mert az új Magyarországért folyó harcában attól az embertől remélt és várt már csak valamit, aki akkor darócruhás foglya volt a szegedi börtönnek.

De az új országgyűlés pártok szerinti megoszlása nem fedte a teljes valóságot, hiszen a Keresztes-Fischer-féle választási praktikák labirintjában nehéz volt az igazság útja. A választások után összeállított statisztikai kimutatás szerint ez az 51 képviselő az összes szavazatok 42%-át kapta, tehát ennek alapján nem 51, hanem 105 hungarista képviselőnek kellett volna bekerülni a Parlamentbe. De az eredmény így is meglepetésszerű volt és nem érdektelen, ha kissé bővebben foglalkozunk azokkal a módszerekkel, ahogyan ezt az eredményt az utolsó óráit élő magyar reakció nullifikálni akarta.

Az 1930-as évek végén az akkori államrendőrség politikai osztályának vezetője Hetényi Imre főkapitány-helyettes volt. Hogy hogyan került erre a magas posztra, az mind a mai napig kideríthetetlen. Származására nézve félzsidó volt. Keresztlevele szerint zsidó anyától és keresztény apától származott. Fiatal korában rendőri riporter volt, majd rövid ideig polgári lapoknál dolgozott, mint politikai tudósító s azután egy szép napon őt nevezték ki a politikai osztály vezetőjévé. Hogy ki állott mögötte, azt nem tudta senki, viszont mindenki félt tőle. Feladatát ragyogóan látta el, amennyiben mindent tudott, ami akár a bal, akár a jobboldalon történt. Ellenőrizte magukat a minisztereket is és ha valamelyik közéleti nagyság kegyvesztett lett a várban, akkor nemcsak közéleti szerepléséről, de az illető privátéletének legapróbb mozzanatairól is pontos tájékoztatást tudott adni. Pontosan tudta például Bethlen István miniszterelnöknek minden

külföldi útját, ismerte a családtagok viszonyait, tudta, ki milyen jogtalan pénzeket kapott és szerény szobájában ott volt az egész akkori Magyarország lelki fényképe. Ő volt a magyar Fouché, mint a pók, úgy szőtte hálóját és megbízottai mindenütt ott voltak. Egyszerű hírekért saját kezűleg adott át öt vagy tíz pengőt, de miniszteri szeretők ennél sokkal hatalmasabb baksisért juttatták el Hetényihez az információikat. Ha úgy kívánta a helyzet, pillanatok alatt leleplezett egy soha meg nem történt kommunista lázadást, vagy szabotázsakciót s annak részleteit az irányított sajtó rendelkezésére bocsátotta. Amikor a Hungarista Mozgalom túlságosan meleg kezdett lenni az akkori Magyarország felelős urainak, mi sem természetesebb, mint hogy ismét Hetényihez fordultak.

1939 elején, Budapesten valaki bombát dobott a Dohány-utcai zsinagógából kiözönlő emberek közé. Az eset óriási feltűnést keltett s a lapok azonnal arra a megállapításra jutottak, hogy a merényletet a Hungarista Mozgalom tagjai követték el. Bizonyíték nem volt, de igen sokan természetesnek találták, hogy egy zsinagóga elleni merényletet csakis szélsőjobboldali elvet vallók hajthattak végre. Később kiderült, hogy ez a merénylet csak bevezetője volt a két hónappal később kiírt választási küzdelemnek. A „merényletet“ az illetők ügyesen készítették elő, amennyiben annak sem halálos áldozata, de még csak sebesültje sem volt. A katonai szakértők a tömeg közé dobott kézigránátrepeszekből megállapították, hogy a gránátból kiszedték a töltetet, ami azt bizonyította, hogy a merényletnek inkább ijesztő, avagy — helyesebben kifejezve — propaganda jellege volt. Az akkor még teljes virágjában levő baloldali sajtó persze megértette a jelt és a vádak egész seregét zúdította a Szálasi Ferenc vezetése alatt álló Hungarista Mozgalomra. A kormányzat ezúttal teljesítette a mesterségesen felidézett „közhangulat követelését“ és a Dohány-utcai „merénylet“ nagyban hozzájárult ahhoz, hogy Keresztes-Fischer Ferenc belügyminiszter feloszlatta a Hungarista Mozgalom akkori pártját, lefoglalta vagyonát, sőt azon túlmenően internáltatta annak sok száz tagját. De a választásokról még mindig nem esett szó. Kissé furcsa volt, hogy az üggyel kapcsolatban nem történtek letartóztatások, aminek az volt az egyszerű magyarázata, hogy a rendőrség — nem tartóztathatta le önmagát...

1939 februárjában a mozgalom szolgálatában álló Összetartás című hetilap négy oldalon közölte a Dohány-utcai zsinagóga-ellenes merénylet egész hátterét. A lap megállapította, hogy a bombát a merénylő — aki a merénylet alkalmával először és utoljára viselt zöld inget — Hetényi ügynökétől kapta. Az illetőt a merénylet előtt beléptették a VIII. kerületi

pártszervezetbe, ahol azonban senki sem ismerte. Az Összetartás megírta azt is, hogy az illetőt Hetényiék azért nem állították bíróság elé, mert attól féltek, hogy a gyönge akaratú bérenc a keresztkérdésekre ügyetlen válaszokat ad, sőt, hogy mentse magát, elmondja annak egész hátterét is. A cikk az Összetartás hattyúdala volt, mert a megjelent lappéldányokat megjelenésük után azonnal elkobozták és egy héttel később a lap főszerkesztőjének kikézbesítették a lap végleges betiltását jelentő határozatot.

Ezt a Dohány-utcai merénylet-színjátékot azért szükséges most megemlítenünk, mert az 1956. évi eseményeket követő években bizonyos amerikai és kanadai zsinagógák elleni merénylet kapcsán Klár Zoltánék és a többi baloldali sajtóorgánum ismét a „nyilasokat" emlegette és több cikkben hivatkoztak a Dohány-utcai merényletre. A hungarista gondolat nem ismeri az erőszakot és eleve elutasít magától minden olyan kísérletet, amely a szellem eszközén túl brutalitással vagy terrorral van kapcsolatban. Tiszteli és megadja a megbecsülést minden vallásfelekezetnek, legyen az katolikus, református, mohamedán vagy zsidó. Hogy Szálasi Ferenc mennyire tiszteletben tartotta nemcsak a keresztény, hanem a zsidó vallásfelekezetet is, azt legjobban bizonyítja, hogy rövid, pár hónapos uralma alatt semmiféle merénylet nem történt a zsidó vallás, vagy a zsidó imaházak ellen. De ezen túlmenően a külföldre emigrált magyarországi zsidóság csak hálával emlékezhet meg Szálasi Ferencről, aki 1944 novemberében e sorok írójának jelenlétében utasította vissza Winkelmann budapesti SS főparancsnok azon követelését, hogy a csaknem háromszázezer főnyi pesti zsidóságot Németországba deportálják. Ha Szálasi Ferenc csak megközelítően is olyan lett volna, mint amilyennek a himler-klárzoltáni sajtó lefestette, akkor Klár Zoltán sem szerkeszthetett volna újságot New Yorkban élete végéig és a budapesti AVH vezetőrétege is másképpen nézett volna ki.

A Dohány-utcai zsinagóga-ellenes „merénylet" azonban visszafelé sült el, mert Budapest azon városok közé tartozott, amelyekben nem lehet titkot tartani. Pár nappal később már nemcsak a város, de az egész ország tudta az igazságot és tudták azt is, hogy az egész „merénylet" Keresztes-Fischer-Hetényiék által megrendezett propagandafogás volt. Ha valóban megrögzött és véreskezű antiszemiták hajtották volna végre, akkor nyilván nem hatástalanították volna a templomból kijövő tömeg közé dobott kézigránátot. De ettől eltekintve mondhatjuk, hogy egy-két gyerekes falra mázolt szövegtől eltekintve Magyarországon soha nem volt szervezett antiszemitizmus, soha nem volt zsinagóga-ellenes merénylet, ami a magyar nép politikai érettségét és minden vallást tisztelő meggyőződését

bizonyítja. Amíg Lengyelországban, Romániában, Szlovákiában üszkös zsinagógafalak meredtek az égre, addig a sokat rágalmazott Magyarországon a vallásos zsidóság minden félelemtől mentesen tisztelhette a maga istenét. S mivel ez így volt, éppen ezért nevezhetjük a legnagyobb hálátlanságnak azokat az írásokat és különböző nyugati kormányokhoz szóló beadványokat, amelyeket Klár Zoltán és utódai küldtek és néha még ma is küldenek széjjel, akiknek fogalmuk sincs sem az általános humánumról, még kevésbé arról, hogy mi az magyarnak lenni és hogyan kell viselkednie egy magát magyarnak nevező emigránsnak? Ahelyett, hogy a lelkek megbékélését hirdetnék, a rágalmak özönével árasztják el az új hazát nyújtó államok kormányait. Ahogyan a választási propaganda-hadjárat szolgálatában álló Dohány-utcai „merénylettel" kapcsolatban viselkedtek 1939-ben, éppen úgy viselkedtek külföldön a magyarsággal szemben. Ha valaki eredményesen öntözi a parlagi antiszemitizmus sárga virágait, akkor azt azok teszik, akik az előbb említett hazug rágalmakat és beadványokat megírják.

⋆ ⋆ ⋆

Minden rendőrség által rendezett bombamerénylet és egyéb választási propaganda-trükk ellenére is, ott ült az 1939. évi Parlament megnyitásakor az ötvenegy zöldinges képviselő. Az ülésrendezés során a valamikor 27 tagot számláló szociáldemokrata párt sorait foglalták el, balra az elnöki emelvénytől. Kissé paradoxul hatott a kép, hogy az úgynevezett szélsőjobboldali Magyarországot képviselő férfiak a szélsőbaloldalra kerültek. Ezeket a sorokat tulajdonképpen a szociáldemokraták számára tartották fenn, de azok a szabad választás ellenére is csak 5 mandátumot nyertek s egyetlen padsorba tömörültek a 7 mandátummal rendelkező és erős kormánytámogatást élvező kisgazdapártiakkal. A szociáldemokraták igen csendesek voltak, mert még azt sem mondhatták, hogy nyílt választáson utasította el őket az ország népe, hiszen a választások — ezt el kell ismernünk — teljesen megfeleltek a titkos szavazás követelményeinek. A legnagyobb vereséget az úgynevezett pesti „vörös övezetben" szenvedték a marxisták, amennyiben régi fellegváraikból verték ki őket az őszintébb és igazabb új világot hirdető képviselők, akik a szegedi Csillagbörtönben ülő Szálasi Ferenc nevét írták zászlajukra.

Amikor az ötvenegy nyilaskereszttel díszített képviselő bevonult a Duna-parti gótikus épület üléstermébe, akkor nemcsak a teremben jelenlévők, hanem az egész ország is őket figyelte. A győzelem szinte hihetetlen

volt. Szemben a zöldingesekkel terpeszkedett a kormánypárt majdnem kétszáz fős társasága. Régi és öreg csáklyások, kipróbált mandátumszerzők néztek farkasszemet az új jövevényekkel. A régi Magyarország állott szemben az új Magyarországgal.

A régi, illetve annak a bizonyos régi Magyarországnak a képviselői alapjában véve nem voltak rosszak, csak egy másik világot jelentettek és nem értették meg az országot. Jogászi fondorlatokkal, imitt-amott a hatalomra is támaszkodva szerették volna megőrizni a régi rendet és a régi főszolgabírói Magyarországot. A vezérük: Teleki Pál gróf ült a miniszterelnöki székben és vastag, sokdioptriás szemüvege mögül, alig észrevehető módon figyelte a magyar parlamenti élet novíciusait. Az ő személyisége szinte szintézise volt a régi Magyarországnak. Főiskolai tanár, európai hírű geológus és vérbeli arisztokrata volt egyszemélyben. Ennek a két különös emberfajtának minden jó és rossz tulajdonságát magával hozta akkor is, amikor a kormányzó kérésére szerepet vállalt a politikában. Pedáns tanár volt és gőgös arisztokrata. Ő nem beszélt a néppel, csak leereszkedett hozzá. Tudta, hogy családja és felmenő ősei becsületes és bátor szerepvivői voltak a magyar történelemnek. Ősei korrektségét és bátorságát magára nézve is kötelezőnek tartotta és azt hitte, hogy a maga módján valóban a legjobban szolgálja az ország ügyeit. De az ország nála a nagybirtoknál és a nagyvállalatoknál kezdődött és legfeljebb — népi vonalon — a cserkészmozgalomnál ért véget. Típusában hasonlított nagy elődjéhez, Gróf Tisza Istvánhoz. Lelkében ott hordozta annak minden férfias karakterét, a mai politikai életben már ritkán látható bátorságát, de minden hibáját is. Mindkettőjüknek erőteljesen előreugró álluk és erős jellemre mutató, szinte ajak nélküli, makacs, kemény szájuk volt. Az ilyen emberek tartották fent az országot sok évszázadon keresztül. Utódaik azonban már belesüllyedtek a hagyományok túlzó tiszteletébe és nem értették meg a kor követelményeit. Pedig Teleki Pál minden tömegmegvetése ellenére is ismerte a tömeget, tudott vele játszani már csak azért is, mert mélyen lenézte és megvetette azt. Okos volt. Órákig tudott beszélni anélkül, hogy mondott volna valamit.

Az 1939. évi parlamenti ülések első heteiben figyelmét a nyilaskeresztes képviselőkre koncentrálta, éberen figyelt és mérte a felszólalók tudását és erejét, hogy kiismerje és azután — kirekessze őket a parlamenti életből.

Amikor Horthy Miklós kormányzó a választások után a „nyilas" képviselők előretörése miatt szinte felelősségre vonta, akkor Teleki a maga fölényes, arisztokratikus módján megígérte a kormányzónak, hogy rövid időn belül szétszórja az egész „mezei társaságot". Ez részben sikerült is

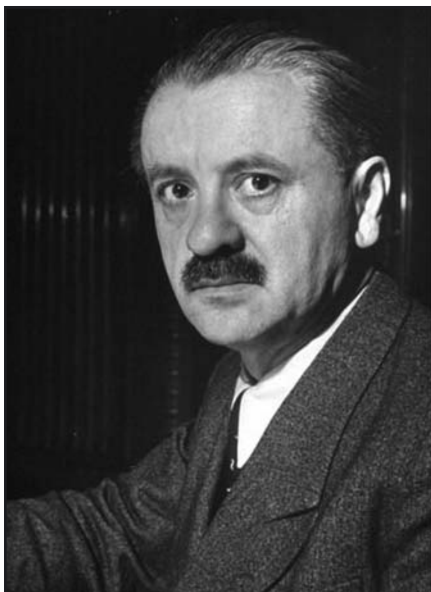
Hetényi Imre

Keresztes-Fischer Ferenc

gróf Teleki Pál

Tildy Zoltán

neki, részint erőszakkal, részint az újonnan bekerült ötvenegy szélsőjobboldali képviselő heterogén összetétele miatt. Ma már őszintén írhatunk ezekről a dolgokról és senki ellen nem követünk el kegyeletsértést, ha megírjuk, hogy az ötvenegy képviselő között alig egy tucatnyi volt, aki kellő szellemi fegyverzettel lépte át a magyar törvényhozás küszöbét. Az agyafúrtan gondolkodó rendszer egyik legnagyobb eredménye volt ez. Már jóval a választások előtt az 1921. 3. tc. alapján egymás után hozták a kisebb-nagyobb ítéleteket, amelyek lényege az volt, hogy az ezen törvénycikk alapján elítéltek nem lehettek sem képviselők, sem városi tanácstagok és — végül, de nem utoljára — még újságírók sem.

Pontosan lemérték a szélsőjobboldalon szereplő egyének szellemi képességeit és azok szerint jártak el velük. Ha valaki azonban mégis bejutott a képviselőházba, akkor a magyar alkotmány paragrafusai mindig módot adtak rá, hogy az illetőt megfosszák a mandátumától. Ezért figyelt Teleki és a mellette ülő Keresztes-Fischer belügyminiszter oly éberül az első napokban. A tervet már régen megcsinálták, csak végre kellett hajtani.

Az első vad, aki terítékre került — a fiatal, alig harmincegynéhány éves Hubay Kálmán volt, a jászkapitány ősöktől származó, sokszor tévedéseiben is zseniális dr. Vágó Pállal együtt. Hubay Kálmán már régóta szálka volt Telekiék és a baloldali nagytőkével egy nyeregben ülő magyar reakció szemében. Bátor és zseniális vezércikkeit az egész ország olvasta, és nem minden hatás nélkül. A lovasberényi választáson véghezvitt szívós és lankadatlan szereplése örökké emlékezetes stációja marad a magyar parlamenti életnek. A fiatal Hubay — aki ellen a választásokon az akkori Magyarország egész apparátusa felvonult — hatalmas győzelmet aratott és az első volt, aki nyilaskereszttel a gomblyukában jelent meg a Duna parti gótikus palotában. Akkor kiderült, hogy nem csak mint újságíró, hanem mint szónok is a legjobbak közé tartozik. Beszédeivel annyira magával tudta ragadni a hallgatóságot., hogy elmaradtak a közbeszólások és a legközelebbi felszólalása már telt házat vonzott. Fordulatos és dinamikus volt. Azok közé az emberek közé tartozott, akik kihívják maguk ellen a sorsot és vagy elbuknak, vagy az egekig nőnek. Oroszlánkörmeit hamar megismerték még a legerősebb parlamenti rókák is, de különösen Keresztes-Fischer Ferenc, a legreakciósabb magyar belügyminiszter.

A kárpátaljai harcok elején történt, hogy a belügyminisztérium elrendelte több száz nyilaskeresztes párttag azonnali internálását. Az internálás ügyét Hubay Kálmán a parlamentbe is szóvá tette, mire a belügyminiszter azt válaszolta, hogy az internálást csak azért nem tudták teljes egészében

Hubay Kálmán a Nyilaskeresztes Párt irodájában

Fiala Ferenc

dr. Málnási Ödön

végrehajtani, mert bizonyos egyének gyáván megszöktek a hatóságok elől. Hubay Kálmán neveket kért, mire a belügyminiszter névsort olvasott fel többek között megemlítette Medve József testvérünk nevét is. Akik ott voltak ezen az emlékezetes napon a parlamentben, azok sohasem tudják elfelejteni a belügyminiszter felszólalását követő pillanatokat. Miután Keresztes-Fischer befejezte mondanivalóját, Hubay Kálmán kért és kapott engedélyt a válaszra. A belügyminiszter felé fordulva a következőket mondta:

— Belügyminiszter úr, ön felolvasott egy névsort és azzal kapcsolatban megnyugtathatom a belügyminiszter urat, hogy a névsorban szerepelnek olyan emberek is, akiket a belügyminiszter úr karhatalmi tényezői sohasem tudtak elfogni. Itt van például Medve József…

Keresztes-Fischer: — Én meg megnyugtatathatom a képviselő urat, hogy az a bizonyos Medve József sem bujkálhat sokáig a törvény elől!

Hubay: — Téved a belügyminiszter úr, mert Medve Józsefet már nem tudja elfogni sem Hetényi, sem Sombor-Schweinitzer…

Keresztes-Fischer Hubay szavaira fölényesen legyintett kezével és csak annyit mondott: — No majd meglátjuk.

Hubay: — Nem! Azt már nem fogja megérni a belügyminiszter úr, mert a belügyminiszter úr kezei akármilyen hosszúak, de csak földi viszonylatban azok. Medve József testvérünk tegnap délután hősi halált halt az Ungvárra betörő cseh páncélosok elleni küzdelemben. Medve Józsefet már csak a belügyminiszter úrnál sokkal, de sokkal hatalmasabb valaki — a Mindenható Isten vonhatja felelősségre, de Tőle bizonyára kegyelmet kap, mert a hazájáért, Magyarországért áldozta fel fiatal életét!

Hubay Kálmán utolsó szavainál először az 51 zöldinges képviselő állott fel — s mit tehettek mást — lassan felemelkedtek a kormánypártiak, majd a kisgazdák s végül a szociáldemokraták is.

Az internált Medve Józseftől így búcsúzott a Nemzet nevében a magyar parlament.

Hubay Kálmán döbbenetes erejű beszédét sohasem tudta megbocsájtani sem Keresztes-Fischer Ferenc, sem Teleki Pál miniszterelnök.

⋆ ⋆ ⋆

Mint az előző fejezetekben megírtuk, a reakciós Teleki kormány minden lehetőt elkövetett a Nyilaskeresztes Párt köré csoportosult parlamenti frakció meggyöngítésére. Ha nem volt elegendő paragrafus, akkor

megtalálták a legagyafúrtabb módozatokat a képviselők számának csökkentésére, illetve a szélsőjobboldali csoport szellemi elitjének kiküszöbölésére. Ilyen körmönfont módon nem engedték fellépni többek között dr. Málnási Ödönt és még többen másokat. Amikor Fiala Ferenc mandátuma már biztosra vehető volt a hatvani kerületben, akkor a választást megelőző héten röplapokkal árasztották el a járás községeit, amelyeken közölték, hogy Fiala Ferenc akkor sem lehet képviselő, ha megválasztják, mert a Magyar Kir. Kúria 1921-3 tc. alapján ítéletet hozott ellene. Akit pedig e paragrafus alapján ítéltek el, az semmiféle közfunkciót nem vállalhat. A Keresztes-Fischer-féle választási praktikákhoz tartozott, hogy a röpiratban közölték a Töreky Tanács által meghozott ítéletet annak ellenére, hogy azt a vádlott csak jóval a választások után kapta kézhez. Az ügynek később súlyos erkölcsi visszhangja támadt, mert kiderült, hogy az ítéletet a Kúria Töreky Tanácsa Keresztes-Fischer Ferenc sürgetésére hozta meg. Az ítélet közlése bebizonyította, hogy a hatalomhoz görcsösen ragaszkodó régi rendszer ebben az időben a hatalom megtartása végett még olyan dicső múlttal rendelkező intézményeket is megfertőzött, mint amilyen a Magyar Királyi Kúria volt. Kerekes Béla dr. — A Hungarista Mozgalom egyik legképzettebb és legkiválóbb tagja — a kistarcsai internáló táborban várta meg a választások lefolyását és ott értesült, hogy Heves megyében mandátumot kapott. A választások után szabadlábra is helyezték, de a Törkey Tanács segítségével egész jelentéktelen ügyből kifolyólag, mint megválasztott képviselőt, őt is elítélték, majd alig két hónap múlva megfosztották mandátumától és — újra internálták. Hasonló sors érte Nesz Ferencet és Pálffy Fidél grófot, akiket szintén mandátum fosztásra ítélt a legfelsőbb magyar joghatósággal szövetkezett rendszer. Sajnos, mint ahogyan minden jog-tiprás és bűn magában hordja végzetét, úgy ezek a Horty rendszer utolsó éveiben hozott jogellenes politikai fogások is súlyos következményekkel jártak, amennyiben Riesz István későbbi szociáldemokrata igazságügy- miniszter a maga jogfosztó paragrafusainál ezekre a példákra hivatkozott. És nem minden jogalap nélkül.

Teleki Pál gróf ebben az időben jelentette ki az akkori kormánypárt egyik ülésén, hogy „egyenként lőjük ki a zöldingeseket, mint vadászaton a foglyokat".

1940 nyarán következett az úgynevezett „Hubay-Vágó-féle hazaárulási per", amelyet a Parlament külön bírósága tárgyalt és rövid időn belül a legkörmönfontabb jogászdialektika révén sikerült kirekeszteni a parlamentből a Nyilaskeresztes Párt két legértékesebb és legképzettebb tagját: a később a

kommunisták által kivégzett Hubay Kálmánt és a néha tévedéseiben is zseniális dr. Vágó Pált. Az ügy előzményeihez tartozik, hogy 1940 első felében Hubay Kálmán és Vágó Pál benyújtották a Parlamentben a magyar nemzetiségi kérdést rendező törvényjavaslatukat. A magyar parlament szégyenére a Teleki-kormány még csak tárgyalás alá sem bocsájtotta a törvényjavaslatot, hanem alig pár nappal annak benyújtása után hazaárulás címén vádat emelt a két képviselő ellen. Tekintve hogy a törvényjavaslat kemény diónak bizonyult, ezért azt kellő tálalással kellett a magyar közönség elé vinni. Pontosan azon a napon amikor Teleki Pál bejelentette a vizsgálat megindítását, mind a baloldali mind a kormánypárti lapok első oldalon, vezércikkben foglalkoztak az üggyel és hamis módon összeállított idézetekkel próbálták bizonyítani a Teleki-féle vád igazát. Demonstrációkat és tiltakozó gyűléseket rendeztek a miniszteri parancsra összeverbuvált állami és közüzemi alkalmazottakkal — mint ahogyan később a kommunisták is tették — és amikor a hungarista képviselők bevonultak a parlamentbe, akkor a velük szemben álló pártok ütemes „hazaárulók" kiáltással fogadták őket. Erről az esetről, a híres ügynek egyik ma még élő tagja, dr. Vágó Pál többek között az alábbiakban emlékezik vissza az argentinai Magyar Egység legutóbbi számában írt cikkében:

„Azonban a hazafias mennydörgéssel megindított összeférhetetlenségi eljárást — amelyhez egy visszaható hatályú jogesetet találtak fel — hirtelen felfüggesztették, amidőn Moszkva Románia ellen mozgósított és Románia megingott hatalmi helyzetében az erdélyi kérdés váratlanul napirendre került. E helyzetben Teleki Pál maga is szükségét érezte annak, hogy meggyőződjék róla, hogy Hitlert az én és Hubay által benyújtott törvényjavaslatunk, amely az összes nemzetiségeket egyenlő elbánás elvén nyugvó rendezését vette célba — egyáltalán nem érdekli. Bennünket hungaristákat, akik állambölcseletünkkel revíziós igényeinket az összes Magyarországon élő nemzetiségek egyenlő elbánása alapjára alapítottuk, kezdettől fogva Hitler ellenszenve kísért. Hozzátartozott Teleki Pál paradoxpolitikai ténykedéséhez, hogy ő, aki valamikor kijelentette: büszke arra, hogy Magyarország a diktatúrák iszapjában egy parlamentáris sziget — maga volt az, aki a magyar népképviselet szuverénitásának a kegyelemdöfést megadta azáltal, hogy két országgyűlési képviselőt kizárt a Parlamentből, indítványozási joguk gyakorlása miatt. Később Rákosi Mátyásnak nem kellett semmi újat feltalálnia ahhoz, hogy precedens után szájkosarat kössön bírálói számára…"

A Hubay-Vágó ügy szégyenteljes tárgyalása és mandátumfosztása után már játszi könnyedséggel intézték el azon képviselők mandátumfosztási ügyét, akiktől félniök kellett. Nem sokkal azután ugyancsak országos botrányt kavartak Telekiék az úgynevezett Kovarcz-üggyel kapcsolatban is.

dr. Vágó Pál

Kovarcz Emilt, akit szintén a Parlamentbe küldtek választói — a maga fanatikus és becsületes meggyőződésével szintén súlyos tehertételt jelentett az erősen korrupt kormánypárt számára. Mesterségesen koholt vádak alapján eljárást indítottak ellene, de mielőtt még felfüggesztették volna a mandátumát, egy férfias hangú nyilatkozat után Németországba emigrált. Egyébként Kovarcz Emil volt az, akit — mint a későbbi Szálasi-kormány miniszterét — nem sikerült elfognia Himler Mártonnak; de Szálasi Ferenc kivégzése után önként jelentkezett a magyar kommunista hatóságoknál, bár tudta, hogy milyen sors vár rá. Cselekedetével olyan példát mutatott, amely méltán megérdemli, hogy a magyar politikai történelem azon lapjaira kerüljön, ahol a hősök és mártírok szerepelnek.

A Kovarcz-per után következett a Wirth-ügy. Wirth Károly a magyarországi Szociáldemokrata Pártból indult el és került Szálasi Ferenc táborába. Nagy része volt abban, hogy a pest környéki ipari munkásság a vörös övezetekből a becsületes és új világot hirdető új eszmeáramlatok felé sodródott… Ő maga egyszerű vasmunkás volt. Ismerte a munkások nyelvét és tudott velük beszélni. Mivel szociáldemokratákkal ellentétben nem volt hajlandó paktumot kötni a mindenkori hatalommal, természetesen neki is pusztulnia kellett. Hamis tanúkkal és koholt vádakkal a pesti ügyészség vádat emelt ellene azon címen, hogy a gödöllői határban el akarta fogni Horty Miklós kormányzót és kényszerhelyzetben olyan aláírást akart tőle kicsikarni, amely biztosította volna a Párt hatalomra jutását. Primitív ostoba vádak voltak ezek. Az alsóbbfokú bíróság, az igazi magyar bírói típust képviselő Szemák Tanács elnöklete alatt tárgyalták az ügyét és első fokon Wirth Károlyt felmentették. De az ügy a Kúria hírhedt Töreky Tanácsa alá került, s mint annyi más ügyben, Wirth Károly perében is kimondták a mandátumfosztó ítéletet és Wirth Károly nyilaskeresztespárti képviselőt — az 1939-es parlament legfiatalabb tagját — az ország lelkiismeretlenül dolgozó legfőbb vezetőinek utasításárra tíz évi fegyházbüntetésre ítélték… Wirth Károlyt csak 1944. október 16-án hozhatta ki a váci fegyházból Omelka Ferenc és Szálasi Ferenc ekkor a magyar ipari munkásság megszervezésével bízta meg. Sajnos ezt a feladatot már nem végezhette el, mert december elején a lakásába becsapódó orosz bomba megölte.

⋆ ⋆ ⋆

A reakciós Magyarország a maga bonyolult jogászi útvesztőjében mindig megtalálta a módját, hogy alkotmányos színezetet adva a dolgoknak, eltávolítsa a politika küzdő porondjáról azokat az embereket, akik komoly

Nyilas képviselők a Parlamentben
Az első sorban balról jobbra: dr. Vágó Pál, Mokcsay Dezső,
gróf Széchenyi Lajos, Csia Sándor és Hubay Kálmán

Kovarcz Emil

Wirth Károly

veszedelmet jelentettek a latifundiumok és a hazánkban is gyökeret vert nemzetközi nagytőke számára. Magyarországon éppen annyira látszólagos demokrácia uralkodott, mint ahogyan uralkodik ma is demokratikus államokban. Elvégre a demokrácia sem más, mint a különböző erőket kezükben tartó hatalmak együttese. Amíg a diktatúrák nyersen és brutálisan végeznek ellenfeleikkel, addig a demokráciák megtalálják a módját, hogy a törvényesség látszatával intézzék el a sáncaikat fenyegető politikusokat.

A keresztes-fischeri belügyminisztérium által irányított tisztogatási akció látszólag valóban eredményesnek bizonyult, mert rövid másfél esztendő alatt sikerült az országgyűlésből kirekeszteni a legutolsó választásokon a nép akaratából parlamentbe küldött politikusokat. Hubay Kálmánnak mandátumfosztása után még azt sem engedték meg, hogy cikket írjon. De ha a nevével nem is írhatott — írt más néven. Már Kossuth Lajos megmondta, hogy nincs olyan paragrafus, amelynek megszületésével egyidejűleg meg nem születne az a bizonyos másik, láthatatlan ellenparagrafus, amely nullifikálja az előbbit. A magyar alkotmányra hivatkozó sorozatos alkotmánysértéseknél és mandátumfosztásoknál sokkal veszedelmesebb volt azonban az a bizonyos másik akció, amelyet a magyarországi nagytőkével egy kalap alá került magyarországi feudalizmus indított az ország belső srtuktúráját alapjaiban átrendezni kívánó Hungarizmus, illetve annak politikai vetülete: A Nyilaskeresztes Párt ellen.

Minden parlamenti életnek velejárója a megvesztegetés és a parlamentbe bejutott emberek behálózása és korrumpálása. Ez a módszer ezúttal is bevált és sajnos a zöld inget viselő képviselők nem éppen csekély része nem tudott ellenállni ennek a támadásnak és szép frázisok keretében tagadta meg a pártot, amelynek zászlajával 1939 nyarán ötvenegynéhány társával egyetemben bevonult a Duna parti gótikus palota üléstermébe.

Az első kilépő dr. Szendrői Kovách Gyula volt. Mint alig harmincegynéhány esztendős fiatal ügyvédet választották képviselővé és a Parlamentben hamar megtalálta az öncélúság gondolata felé vezető utat. Alig másfél esztendei szereplés után nyilatkozatot adott a kormánypárti sajtónak és bejelentette, hogy csalódott pártjában, nem ért egyet annak célkitűzéseivel és ezért kénytelen kilépni. A nyilatkozat után a Parlament legközelebbi ülésén, az ülésteremben is bejelentette előbb említett szándékát és egyben közölte, hogy felvételét kérte a kormánypártba. A kormánypárt és a baloldali sajtó egyaránt nagy lelkesedéssel fogadta Szendrői Kovách elhatározását, amelynek igazi indítóoka egyszerűen — a pénz volt. Szendrői Kovách ugyanis már a kilépése előtt több árjásított zsidó vállalat igazgatósá-

gi tagságát vállalta, eljárt ügyeikben, fedezte — hogy Milotay István híressé vált kifejezésével éljünk — az Aladárokat és rövidesen maga is aktív tagja lett a mindjobban szaporodó strohmanok hatalmas táborának. Tipikus opportunista politikus volt, aki politikai karrierjének rövid 5 esztendeje alatt apjától örökölt vitézi előneve ellenére is a szélsőjobboldaltól egészen a kommunista pártig ívelt. Amikor 1945-ben a kommunista hatóságok letartóztatták és népbíróság elé került, akkor azzal védekezett, annak idején csak a megfigyelő tisztjét töltötte be a Nyilaskeresztes Pártban és hogy mennyire híve volt a demokratikus világnézetnek, azt azzal bizonyította, hogy 1944 őszén anyagilag támogatta azt a kisgazdapárti és kommunista társaságot, amely az Erzsébet-híd budai oldalán álló Gömbös Gyula-szobrot felrobbantotta. Védekezésének meg is volt az eredménye, amennyiben a budapesti népbíróság vitéz Szendrői Kovách Gyulát, a Nyilaskeresztes Párt egykori budapesti főkerületvezetőjét, mindössze egyévi börtönre ítélte és az ítélet kihirdetése után azonnal szabadlábra is helyezte.

A Gömbös-szobrot robbantó Szendrői Kovách példáját gyors egymás utánban követték a többiek. Ugyancsak szép frázisok kíséretében hagyta ott a Pártot Keck Antal, Mohács képviselője, de róla is kiderült, hogy már kilépése előtt ötszobás irodát rendezett be számára az egyik legnagyobb budapesti szállítmányozási vállalat. A Nyilaskeresztes Pártból kilépett képviselő az elegánsan berendezett belső teremben fogadta a feleket, amíg a szobájából nyíló tapéta-ajtón túl ott ült a vállalat igazi régi vezetője és onnan adta a direktívákat az általa bizonyára mélyen lenézett lépviselőnek.

A harmadik büszke pártmegtagadó és kilépő ugyancsak ügyvéd volt: dr. Kóródy Tibor. Valamikor ő szervezte meg a nyírségi hungaristákat, de a Parlamentbe való bejutása után szervezési képességeit más irányban kezdte érvényesíteni. Kijárásokat, hamis keresztleveleket, strohmanságokat, zsidó vállalatok árjásítását vállalta — mégpedig nagyban. Az egyszerű hónaposszobából alig egy esztendő leforgása alatt Stefánia-úti villát varázsolt. A kommunista népbíróság Kóródyt még csak nem is helyezte vád alá. Az akkori viszonyok ezen tettükkel tulajdonképpen önmaguk felett mondottak erkölcsi ítéletet, mert ezek az ügyvédek az akkor szorongatott zsidóság érdekében nem önzetlenül, hanem súlyos pénzek zsebre tevése révén próbáltak segíteni, tehát minden erkölcsi normát meghazudtoló módon jártak el a bajbajutottakkal és az üldözöttekkel szemben.

Morális ítéletüket még jobban súlyosbítja az a tény, hogy a zsidóellenes törvényeket nem a Nyilaskeresztes Párt, hanem a kormányzat hozta, amelynek később ők is tagjai lettek. A Nyilaskeresztes Párt parlamenti

frakciója emlékének tartozunk azzal, ha megírjuk, hogy Szálasi Ferenc a legszigorúbban megtiltotta, hogy a Parlament nyilaskeresztes képviselői bármiféle gazdasági vállalkozásnak tagjai legyenek s ez által pártját erkölcsi síkon magasan a kormánypárt fölé emelte, amelyek tagjai a délelőtti üléseken egymás után hozták az 1. 2. és 3. számú zsidótörvényeket — este pedig kiosztották egymás között a súlyos jövedelmeket jelentő gazdasági pozíciókat.

Aztán jött a háború s a belpolitikai kérdések háttérbe szorultak a külpolitikai és harctéri események mögött. A kormánypárt soraiban ülő egykor szájas németbarátokból Sztálingrád után óvatos duhajok lettek és lassan megkezdődtek a kacsintgatások a baloldal felé. A Szakasits Árpád, Bajcsy-Zsilinszky Endre, Szekfű Gyula és a kommunista Kállay által létrehozott Nemzeti Front nevű ellenállási mozgalom célkitűzései egyre népszerűbbek lettek azok előtt, akiknek a politika nem szent elhivatottságot, hanem csak opportunizmust és az egyéni lehetőségek megvalósítását jelentette. S minél jobban közeledtek az oroszok, annál jobban fogyott az igazak tábora és a magyar parlament környéke kezdett hasonló lenni a süllyedő hajóhoz. Az illegális Kommunista Párt földalatti kiadványaiban mind szemtelenebb kezdett lenni, s mélyen aláértékelte az utolsó magyar parlament erkölcsi értékét. Ha voltak is egyesek, akik a hungarista, vagy a Gömbös Gyula-féle politikától egészen a Kommunista Pártig íveltek, azért a Parlament nagy többsége erős és megingathatatlan maradt abban az elgondolásban, hogy az ország felé közeledő Vörös Hadsereg és az ezzel egyet jelentő szovjet impérium ellen minden erőt össze kell fogni és ha kell, egész Európa ellenére is küzdenünk kell magunkért — és Európáért.

Ennek a gondolatnak a jegyében alakult meg 1944 vésztjósló őszén a pártokon felülálló parlamenti egység, amely egy táborba fogta össze a Magyar Élet Pártja (kormánypárt) a Nyilaskeresztes Párt és a többi jobboldali pártok erőit. Vezetőik a kivégzett Szász Lajos, az ugyancsak kivégzett Szőllősi Jenő, az ugyancsak kivégzett Rajniss Ferenc, az ugyancsak kivégzett Reményi-Schneller Lajos, s az ugyancsak kivégzett Csia Sándor voltak. Ebből a tömörülésből alakult meg 1944. október 16-án az úgynevezett Szálasi-kormány, amely a baloldal minden elferdítési szándéka ellenére sem „nyilas" hanem nemzeti koalíciós kormány volt, amennyiben tagjai a volt Kormánypárt (Magyar Élet Pártja), a Nyilaskeresztes Párt és a pártonkívüliek tagjai közül kerültek ki. Ez a koalíciós kormány a Nemzet igazi egységét képviselte és munkáját egészen 1945. április 3-ig — szinte nyomon követve a Vörös Hadsereg által — becsülettel látta el.

Az utolsó parlamenti üléseket a soproni vármegyeháza nagytermében

tartották meg és a magyar parlamenti élet hosszú történetében, talán még nem fordultak elő olyan felemelő ülések, mint ott a Hűség Városában. Nem egyes pártok, hanem valóban az élet-halál harcát vívó Nemzet parlamentjének tragikus pillanatait tükrözték ezek az utolsó napok. Az elnöki emelvényen ott ült a legnagyobb jogászi elemek egyike, a Magyar Élet Pártjának tagja: dr. Tasnádi Nagy András. Az alelnöki tisztet dr. Törs Tibor látta el, tehát sok mindennek volt nevezhető ez a parlament csak annak nem hogy „nyilas" parlament volt. A magyar egység nagy nehezen megszületett országgyűlése volt ez, amely a látszólagos nyugalom és a szociális egyenlőtlenségek után végre magára talált és ha a történelem kereke másként fordult volna, bizonyára új ösvényt vágott volna az eddigi magyar élet bozontos mezején. A gyávák, a számítók, a megalkuvók lassan elmaradtak s a volt háromszázötven tagból csak az a kétszázegynéhány maradt együtt, akik merték vállalni a tragédia útjára lépett Nemzettel a sorsközösséget.

1945. április elején az oroszok elfoglalták Kapuvárt s erőteljes iramban törtek a még szabadon lélegző nyugati megyék felé. Április 2-án már megjelentek az első orosz páncélos ékek Sopron határában és akkor, amikor már a városba becsapódtak az első orosz gránátok és a város felett orosz vadász- és bombázógépek cirkáltak, akkor még egyszer összeült az utolsó magyar parlament 200 tagja. Az elnöklő Tasnádi Nagy András férfias, mély baritonhangja még egyszer utoljára megnyitotta az ülést, amely mindössze rövid negyed óráig tartott. Senki nem szólt semmit csak itt-ott a sorok között felhangzott egy elfojtott zokogás. Azután a fekete magyar ruhába öltözött Tasnádi Nagy András kezében megkondult az elnöki csengő s a hanghullámok tompán, tragikusan hullottak a feketébe öltözött jelenlévők lehorgasztott fejére. És még egyszer, szinte zokogva hallatszott az Elnök hangja:

— A magyar Országgyűlés ülését bizonytalan időre berekesztem…

Tasnádi Nagy András

NÉVMUTATÓ

CSIA SÁNDOR

(Hegybánya, 1894. február 4. — Budapest, 1946. március 19.)
A Hungarista Mozgalom egyik legrégibb harcosa. Országgyűlési képviselő, majd 1944. október 16.-a után a Koronatanács tagja. Politikai meggyőződését mindvégig bátran vallotta. 1946. március 19-én végezték ki.

FIALA FERENC

(Kolozsvár, 1906. december 19. — Saarbrücken (NSZK), 1988. szeptember 14.)
Építészmérnök, közíró, szerkesztő. 1937 és 1939 között az *Összetartás* című nyilas hetilap főszerkesztője, a Hungarista Mozgalom sajtóügyeinek irányítója. 1944. október 15.-e után a Szálasi-kormány sajtófőnöke volt. Politikai tevékenységéért 1945 után népbíróság elé került, amely először halálra ítélte, majd bűntetését életfogytiglani kényszermunkára változtatta. Legfőbb bűne az 1919 évi Tanácsköztársaságról írott *„Így dolgoztak!“* című munkája volt. Az ÁVÓ börtönéből majd 12 évi fogság után a Magyar Forradalom szabadította ki 1956 őszén. Utána Nyugatra menekült, Saarbrückenben telepedett le, ahol építészmérnökként dolgozott. Újságíróként szélsőjobboldali lapokban írt, egy ideig főmunkatársa volt a londoni hungarista *Összetartásnak*, részt vett a Buenos Aires-i *Magyar Egység* szerkesztésében, szerkesztette a „nemzeti emigráció” orgánumaként megjelenő *Hídfőt*, majd az *Új Hídfőt*. Szerkesztője volt a *Hídfő Könyvtár* kiadványainak is. Több fontos könyv szerzője.

GÖNDÖR FERENC

(Bihardiószeg, 1885. december 7. — New York, 1954. június 1.)
Eredeti neve: Krausz Náthán. Zsidó származású pesti újságíró. A kommün alatt Kún Béla sajtófőnöke volt, majd előbb Bécsbe, azután Amerikába emigrált. Ő alapította 1918 októberében az útszéli hangjáról ismert *„Az Ember“* című hetilapot, amit emigrációja alatt, előbb Bécsben, majd New Yorkban is kiadott. Halála után Klár Zoltán vette át a lap szerkesztését — teljesen megtartva elődje uszító és alpári hangját.

HIMLER MÁRTON

Az oroszok elől Nyugatra menekült magyar politikusok és egyéb polgári személyek elfogatásával megbízott magyarországi zsidó származású

fejvadász. Nemcsak azokat fogta el és adta ki a bolsevista Magyarország vezetőinek, akik rajta voltak az akkori magyar kormány által és elég tág lelkiismerettel összeállított háborús főbűnös listán — hanem mindenkit, akit a magyar kommunista rendőrség kikért. Az alája tartozó szervezet nem elégedett meg a „háborús bűnösök“ elfogásával, hanem azon túlmenően azokat minden értéktárgyuktól megfosztotta, illetve formálisan kirabolta. Ezen visszásságok miatt már 1945 novemberében az egész Himler-gangot leváltották és maga az amerikai nyilvánosság is súlyosan elítélte Himlerék tevékenységét. 1958-ban Himler Márton könyvet írt és adott ki New Yorkban *„Így néztek ki a magyar nemzet sírásói“* címmel, mely könyv a szerző szerint „a magyar háborús bűnösök amerikaiak előtt tett vallomásának hiteles szövegét tartalmazza. A Himler áldozatok közül életbe maradtak egyöntetű megállapítása szerint a jegyzőkönyvek legnagyobb része — Himlerék utólagos igazolására történt közönséges hamisítvány. A könyvben szereplő tények egyáltalán nem fedik a valóságot.

HUBAY KÁLMÁN

(Jászapáti, 1902. április 3. — Budapest, 1946. június 26.)

Újságíró és politikus. 1946 nyarán kötél által végezték ki Nagy Ferencék. A miskolci *Magyar Jövő* című lapnál kezdte pályafutását, majd rövidesen Pestre került, hol Gömbös Gyula őt bízta meg a *Függetlenség* című lap szerkesztésével. 1938-ban csatlakozott Szálasi Ferenc mozgalmához, kinek első helyettese lett. Ugyancsak ebben az évben Lovasberényben országgyűlési képviselővé választják meg s ettől fogva a magyar parlamenti élet egyik legsűrűbben szereplő tagja marad. A leggyújtóbb hatású magyar szónokok egyike volt. Kivégzése teljesen ellenkezett a jacksoni pontokkal, mert írásai miatt juttatták bitófára gyilkosai. Több szemtanú egybehangzó állítása szerint, kivégzése után az akasztófán függő holttestéről a nézőközönség soraiból egy bosszúért lihegő korábbi „üldözött“ egy késsel lenyisszantotta kilógó nyelvét.

KERESZTES-FISCHER FERENC

(Pécs, 1881. február 18. - Bécs, 1948. március 3.)

Volt belügyminiszter, a feudális magyar reakció megtestesítője. Himler Mártonék őt nem adták ki, mert híres volt filoszemitizmusáról. Ausztriában halt meg.

KLÁR ZOLTAN

(Nyíregyháza, 1894. ápr. 1. — New York, 1965. dec. 25.)

Hírhedt budapesti újságíró és a *Társadalmunk* című zsaroló hetilap főszerkesztője. 1944-ben, a német megszállás után a Gestapo letartóztatta és Mauthausenbe hurcolta, ahonnan 1945 májusában tért vissza. Később kivándorolt az Egyesült Államokba, New Yorkban telepedett le. 1956 végén átvette a kommmunista Göndör Ferenc által alapított *Az Ember* című zuglapot, amelynek haláláig szerkesztője és kiadója volt.

KOVARCZ EMIL

(Felsőireg, 1899. február 4. — Budapest, 1946. május 2.)

Ludovika akadémiai tanár, tiszt, majd a Szálasi-kormány minisztere. Őt nem fogták el Himler Mártonék, de önként jelentkezett a kommunista hatóságoknál, hogy társai sorsában osztozzon. Kivégezték Budapesten.

DR. MÁLNÁSI ÖDÖN

Brassó, 1898. június 28. — Bécs, 1970. február 17.

Neves történész, közíró és több kiváló történelmi munka szerzője. A budapesti tudományegyetem jogi és bölcsészkarán végzett tanulmányai után 1924-ben történelemből doktorált. Az egri érseki tanítóképző intézetben történelmet tanított. 1937-ben jelent meg *„A magyar nemzet őszinte története“* című könyve, amelynek a fennálló rendet támadó megállapításai miatt bíróság elé került. Elítélték és egy évet a szegedi Csillagbörtönben töltött. Előzőleg csatlakozott Szálasi pártjához, de szabadulása után ellentétbe került vele: „anarchizmus” miatt kizárták. A nyilas hatalomátvétel után ismét Szálasi híve lett. 1945 tavaszán Ausztriába került, de Himler Mártonék őt is elfogták és hazaszállították. A népbíróság 10 évi kényszermunkára ítélte. Az 1956-os forradalom idején szabadult, Nyugatra, majd egy menekültszállítmánnyal az USA-ba távozott, mert ott akart letelepedni. Az ottani magyar-ajkú zsidóság ezt megakadályozta és az amerikai hatóságok visszatoloncolták Ausztriába. Bécsben telepedett le.

MILOTAY ISTVÁN

Bartha Miklós mellett a legnagyobb magyar publicisták egyike. Az *Új Nemzedékben*, majd a *Magyarság*, később az *Új Magyarság* című napilapokban megjelent írásai korszakalkotók voltak. Ragyogó stílusban megírt vezércikkei a legkeményebb kritikát tartalmazták a maradi Magyarország vezetőiről. Világosan látta a Horthy-rendszer alatti társadalmi berendezkedés hibáit és

azokon túlmenően annak bűneit is. Az ő nevéhez fűződik a jobboldali hírlapirodalom megteremtése. A második világháború összeomlása után a biztos halál elől külföldre menekült s később Svájcban telepedett le.

SULYOK DEZSŐ

(Simaházapuszta, 1897. március 28. — New York, USA, 1965. május 18.)
Magyar politikus. Mint a Horthy-parlament képviselője, valótlan adatokon nyugvó támadást intézett Szálasi Ferenc ellen. Sulyok vádjait és hamis állításait az *Összetartás* című hetilap minden tételében megcáfolta. Az 1939-es választásokon Sulyok Dezső súlyos kudarcot szenvedett és nem került be az utolsó magyar képviselőházba. Az oroszok bejövetele után egy ideig Pápa városának volt a polgármestere, majd az óriási jövedelmet jelentő Pénzintézeti Központ elnöke lett. Egy időben mint népbírósági ügyész is működött és az ország általános megdöbbenésére elvállalta az Imrédy-per népügyészi tisztét és így segédkezet nyújtott Imrédy Béla kivégzéséhez. 1948-ban mint aktív képviselő Nyugatra szökött, ahol több könyvet adott ki. Könyveiről *Macartney* angol történész elítélően nyilatkozott, amennyiben adatai egyáltalán nem fedik a valóságot s állításai teljesen komolytalanok.

SZÁLASI FERENC

Magyarország Nemzetvezetője, a Hungarista Mozgalom vezére. Kivégezték Budapesten 1946. március 12-én.

TELEKI PÁL GRÓF

(Budapest, 1879. november 1. — Budapest, Várnegyed, 1941. április 3.)
Magyar politikus és Magyarország kétízbeni miniszterelnöke. Mint földrajztudós világhírű szakember volt, de mint politikusnak nagy szerepe volt abban, hogy kimélyültek a magyar és magyar közötti különbségek. Magyar fajvédelmi alapon állt és reakciós politikájából kiindulva elkeseredett ellensége volt minden jobboldali politikának. A magyar-jugoszláv háború kitörésekor önkezével vetett véget életének.

TEMESVÁRY LÁSZLÓ

Magyar publicista és közgazdasági szakember. *A Nép* c. nyilas hetilap főszerkesztője. 1944. október 15. után a Magyar Nemzeti Bank elnöke. Az oroszok elől Nyugatra mentett Nemzeti Bank aranykészletét teljes egészében átadta az amerikaiaknak. A népbíróság életfogytiglani kényszermunkára ítélte. Az 1956-os forradalom szabadította ki a börtönből. Utána

Nyugatra menekült és Ausztriában élt. Különböző emigráns hungarista lap munkatársaként főleg gazdasági témájú írásokat publikált. Egy ideig az 1959-ben alakult *Hungarista Testvéri Közösség* (H.T.K.) vezetője is volt.

TASNÁDI NAGY ANDRÁS

Budapest, 1882. január 29. — Budapest, 1956. július 1.)

Magyar politikus, igazságügyminiszter az Imrédy- és a második Teleki-kormányban. Az 1939-es választásokon mandátumot nyert a Magyar Élet Pártjává átnevezett kormánypárt színeiben. 1939. november 1-je és 1945. március 29-e között a képviselőház elnöke volt az Országgyűlésben. A nyilas hatalomátvételt követően elnökségi tagja lett az általuk felállított Törvényhozók Nemzeti Szövetségének, ami miatt a második világháború után a népbíróság elé került, mint háborús bűnös. Golyó általi halálra ítélték, amit kegyelemből életfogytiglani börtönre módosítottak. Meghalt 1956 nyarán a budapesti Mosonyi-utcai ÁVÓ-s kórházban.

DR. VÁGÓ PÁL

Budapest, 1889. május 24. — Buenos Aires, Argentína, 1982. november 10.

Mérnök, közíró, politikus. A budapesti Műegyetemen 1911-ben gépészmérnöki oklevelet, 1929-ben doktorátust szerzett. 1927-től 1939-ig egy budapesti villanyerőmű, 1942 és 1944 között a Magyar Optikai Művek tervezőmérnöke. 1939-40-ben nyilas programmal országgyűlési képviselő volt. A Nyilaskeresztes Párt gazdasági szakértője. A Szálasi-kormányban 1944 októberében ár-kormánybiztos, 1944. november végétől közellátásügyi államtitkár. A nyilas kormányzattal 1945 tavaszán kitelepült Ausztriába, majd kivándorolt Argentínába, ahol mérnökként dolgozott. 1953-54-ben az Argentin Nemzeti Energia Igazgatóság alkalmazottja volt. Hungarista szellemiségű emigráns lapokban publikált.

Fiala Ferenc
megjelent munkái:

Magyarországon megjelent munkák

A magyar sajtó igazi arca *(dr. Nyékhegyi Istvánnal közösen írta)* — Bp. 1938
Zöld könyv — Bp. 1939
Válasz az áfiumokra — Bp. 1940
Erdélyi levelek — Bp. 1940
Így dolgoztak — Bp. 1941
A vörös kalapács — Bp. 1942

Az emigrációban megjelent munkák

Ungarn in Ketten *(Magyarország láncokban — Német nyelven jelent meg)* — Saarbrücken, 1957
Vádló Bitófák *(Marschalkó Lajossal közösen írta)* — London, 1958
Egy hajó elsüllyed a Dunán — München, 1960
Zavaros évek — München, 1962, 1968, 1976
Berkes és a szerzetes — München, 1979
Egyszerű történet és egyéb históriák — San Francisco, 1985
Zöld könyv — Dortmund, 1986
Az utolsó választás — Dortmund, 1986

Újabb kiadások

Vádló Bitófák — Gede Testvérek, Bp. 1999, 2008
Zavaros évek — Gede Testvérek, Bp. 2003
Zöld könyv — FRONT, Bp. 2010
Az utolsó választás — FRONT, Bp. 2010

Előkészületben

Erdélyi levelek *(Új kiadás)*
Válasz az áfiumokra *(Új kiadás)*
Így dolgoztak *(Új kiadás)*
Szálasi sajtófőnöke voltam — Fiala Ferenc emlékiratai
Marschalkó-Fiala: HÍDFŐ *(válogatott cikkek és tanulmányok 1954-1987)*